

UDK 711.61 (497.5 Đakovo) (091)

728.81 (497.5 Đakovo) (091)

Strossmayerov trg - stara jezgra Đakova

Željko Lekšić

U tekstu se opisuje nastanak stare jezgre Đakova, koja obuhvaća prostor sadašnjeg Strossmayerovog trga. Za svaku zgradu oko trga, koje su nekoć stajale i koje sada stoje, dat je povijesni prikaz od vremena izgrađivanja, te brojne promjene na njima, sve do današnjih dana. Članak je utemeljen na znanstvenim radovima, novinskim člancima, zemljišnim knjigama i drugim izvorima.

Odmah nakon prelaska iz Bosne, počeli su bosanski biskupi izgrađivati novo sjelo biskupije. Najvažnije im je bilo u Đakovu sagraditi stolnu crkvu (katedralu) i biskupsku rezidenciju, što je i učinjeno tijekom dugog vremena, u drugoj polovini 13. i početkom 14. stoljeća, zasigurno zbog nedostatka novca, a vjerojatno i što su morali potreban kamen dovoziti na kolima izdaleka.¹

Poznato je da je 1303. godine biskupski dvor bio dovršen. U isto vrijeme vjerojatno je bila dovršena i katedrala, ali se u ispravama spominje tek 1355., kada je u Đakovu boravio bosanski ban Tvrtko, te izdao potvrdu Dubrovčanima. I katedrala i dvor građeni su u gotičkom stilu, što pokazuju malobrojni ostaci. Postoji spomen na zid i tvrđavu Đakovo u dokumentu iz 1250. godine koji se čuva u dubrovačkom arhivu.²

1 Krešimir Pavić, Đakovo u srednjem vijeku, Revija, časopis za književnost, kulturu i društvena pitanja, br. 12, Osijek, 1989., str. 1080; Ferdo Šišić, Nešto o bosansko-đakovačkoj biskupiji i đakovačkoj katedrali, Godišnjica Nikole Čupića, knj. XLIV, Beograd, 1935., str. 60.

2 K. Pavić, Đakovo u srednjem vijeku, str. 1080; Rudolf Šverer, Bogate zbirke u dijecezanskom muzeju, "Đakovački vezovi", Jubilarna revija 1967-1971., Đakovo, 1971., str. 6.

Biskupski grad okruživao je i štitio obrambeni zid, također u gotičkom stilu, s četiri kule na četiri ugla, i petom kroz koju se ulazilo u grad preko pokretnog mosta. Oko grada bio je opkop s vodom. Zid je sagrađen vjerojatno u 14. stoljeću. Za vrijeme turske vlasti zidine su ostale neizmjenjene, što je vidljivo na Sparrovom planu iz 1697. godine³, koji je načinjen nekoliko godina poslije oslobođenja od turske vlasti. Iz vremena turske vladavine značajan nam je opis putopisca Evlije Čelebije. On je opisujući Jakovu naveo sljedeće: "Ovaj se grad nalazi u planinskom kraju.⁴ Sazidan je u obliku petougona⁵ od šeddadovskih cigala, a ograđen je nabijenim drvenim šarampovom i podzidan podzidom kao što se podiđuje obala. Ima jednu kapiju. Opkop mu je nepristupačan. To je ranije bio tvrdi bedem (sedd-i sedid) države Hrvata i Slovenaca. Ibrahim-pašin dvor (saray) ovdje je također prava tvrđava."⁶ Očito je da je putopisac opisao samo utvrdu, a ne i dio mjesta izvan nje. U opisu utvrde iz 1702. godine u prijevodu biskupa Bakića stoji: "Ovde jošte grad stoji, od kojega s poja duvarovi jesu za asnu dobri, a unutra u gradu bila je crkva za dosta velika, koje temeji do sada se nahode, kuća u nutri jošte se nahodi ugragjena od drveta, u kojom straža svitlosti cesarove nimaški vojnika s jednim lajtmanom trideset stanu, iz poja okolo sve kolovine graba od grada i od onoga vrimenta, od kada je Turčin iz ovizi strana odagnat, vazda u gradu svitlosti cesarove straža do današnjega dana stoi."⁷

Na spomenutom planu uočava se da su na dijelu sadašnjeg Strossmayerovog trga nekoć bile sagrađene kuće koje su bile sastavni dio glavne ulice, koja se protezala sve dotle.

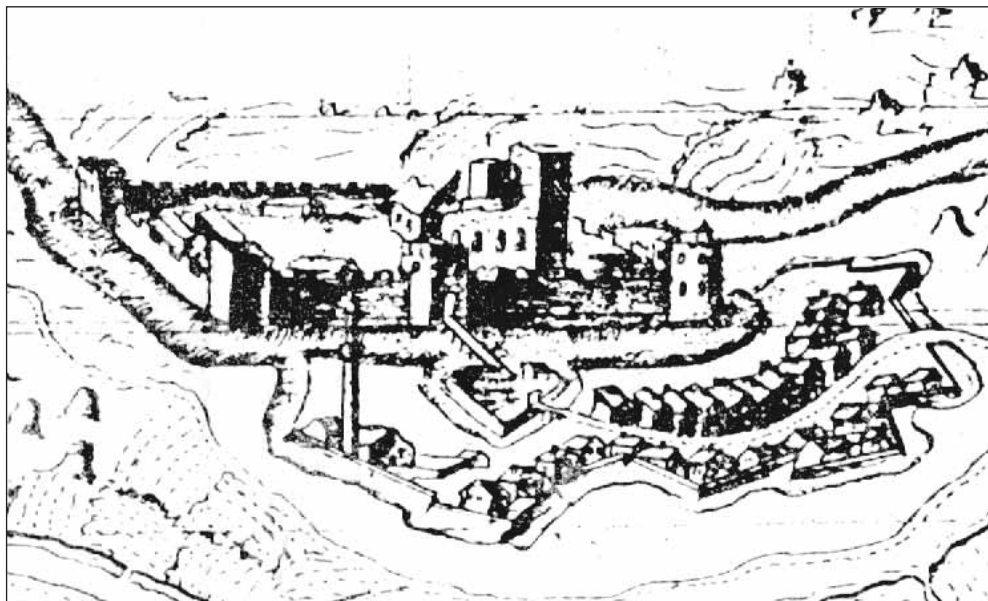
3 Plan se nalazi u zbirci planova Ratnog arhiva u Beču, sign. H-III-c-107. Izradio ga je austrijski vojni topograf Francois Nicolas Sparr de Bendorf, a uvršten je u njegov rukopisni atlas koji ima naslov "Marchs und Campement der kayserl. Hautb Armee in Hungarn unter Commando Prince Eugenio von Savoye den 12. July bis den 6. November Anno 1697." Plan je objavljen u: Hedviga Dekker, Đakovo i njegova okolica kroz kulturno historijske spomenike, br. 1, Muzej Đakovštine, Đakovo, 1959., str. 69; Mirko Marković, Kako je izgledalo Đakovo krajem 17. stoljeća?, "Đakovački list" (Đakovo), god. XXXII, br. 1016, 27. travnja 1985., str. 3.; Isti, Đakovo, Hrvatski gradovi na starim planovima i vedutama, AGM, Zagreb, 2001., str. 157.; Isti, Slavonija, Povijest naselja i podrijetlo stanovništva, Golden marketing, Zagreb, 2002., str. 221.

4 Zasigurno se radi o pogrešnom prijevodu.

5 Utvrda je imala pet kula, na svakom uglu petougona.

6 E. Čelebi, Putopis, str. 240.

7 Tade Smičiklas, Dvjestogodišnjica oslobođenja Slavonije, dio II, Zagreb, 1891., str. 308; Ive Mažuran, Popis zapadne i srednje Slavonije 1698. i 1702. godine, Historijski arhiv u Osijeku, Osijek, 1966., str. 94. Izvorni tekst na latinskom glasi: "Hic stiam arx extat, cujus exterior murus est sat utilis et bonus. Intus autem in arce fuit antiquitus ecclesia sat ampla, cujus rudera et de praesenti extant. Domus etiam intus dantur aedificatae ex lingo, in quibus praesidium Suae majestatis sacratissimae milites Germani cum uno laitanatio 30 manent. Exterius autem circum circa arx est fossata, et ab illo tempore a quo Turca ex istis partibus pulsus est, semper in arce praesidium Suae majestatis sacratissimae fuit, et huc usque praesens manet."

Utvrdna i prostor budućeg trga na planu iz 1697. godine.

Na području sadašnjeg parka nalazila se još jedna kula, koja je podzemnim hodnikom bila povezana s utvrdom. Bila je građena od srednjovjekovne opeke te je vjerojatno i ona sagrađena prije dolaska Turaka, iako su je Đakovčani nazivali turskom kulom. Zanimljivo je da je nema na spomenutom planu unatoč tome što je ona kao obrambena kula vojnom crtaču trebala biti zanimljiva, a on je ucrtavao i neke veće spaljene građevine. Druga je mogućnost da su to ostaci jedne od džamija, i to one na lijevoj strani Sparrovog plana, koja je nacrtana bez krova, izgleda Kaston pašina. Okrugla kula je možda bila temelj minareta.

U grad se ulazilo preko jednog otočića sa stražarnicom te pokretnog mosta. Nikola Tordinac u svome književnom djelu navodi da je “ispod zidane kapije, kako se ulazilo desne ruke, vodio hodnik, u koji si mogao ući, a da niese morao dvorištem proći.”⁸

Sredinom 18. stoljeća srušen je dio zidina da prilikom gradnje novoga biskupskog dvora posluži kao “kamenolom”⁹

Južni dio zidina sa kulama dao je srušiti biskup Mirko Raffay u prvoj polovini 19. stoljeća, u vrijeme dogradnje južnog dijela dvora prema parku, kojeg

8 Nikola Tordinac, Đakovački spasovdan, Odabrane crtice i pripoviesti, Matica Hrvatska, Zagreb, 1890., str. 100.

9 K. Pavić, Đakovo u srednjem vijeku, str. 1080.

je on dao urediti. Za vrijeme gradnje Strossmayerove katedrale srušen je preostali dio istočnog zida i sjeverni dio, s dvije kule (okruglom i osmerokutom). Danas postoji zapadni dio zida u dužini od oko 40 metara. To je najznačajniji sačuvani srednjovjekovni ostatak u Đakovu.

Istočno od utvrde postojale su džamija i dvor, prema nekim navodima, Hadži paše.¹⁰ Odmah po odlasku Turaka ona je preuređena u provizornu crkvu. Kasnije je na tome mjestu sagrađena zgrada franjevačkog samostana, koja je kasnije adaptirana u biskupsko sjemenište. U drugoj polovini 18. stoljeća sjeveroistočno od utvrde sagrađene su četiri kanoničke kurije, koje su zajedno sa samostanom, biskupskim dvorom i ostacima zidina okruživali prostor koji je kasnije prerastao u glavni đakovački trg.

Tijekom 18. stoljeća opkopi su se zatrpavali jer više nisu služili svrsi. Poznato nam je da su još postojali za vrijeme biskupa Petra Bakića u prvoj polovini 18. stoljeća. Naime, postoji zapis iz 1743. godine, odnosno pritužba mještana, da je biskup u bijesu poubijao 9 komada svinja, koje su zalutale u šanac oko dvora.¹¹

Prostor ispred biskupovog dvora tijekom 18. stoljeća omeđen je sljedećim zgradama: četiri kanoničke kurije, franjevački samostan (kasnije biskupijsko sjemenište), biskupski dvor i dio zidina sa kulom (koje su u 19. stoljeću srušene).

Kada je sredinom 19. stoljeća vršeno numeriranje kuća u Đakovu, zgrade na trgu dobile su sljedeće kućne brojeve:

- kanoničke kurije - kbr. 67-70
- biskupijsko sjemenište - kbr. 199
- biskupski dvor - kbr. 200.¹²

Na trgu je bila tržnica do pedesetih godina 20. stoljeća, kada je preseljena na mjesto gdje se i sada nalazi.

10 Mirko Marković, Đakovo i Đakovština, Zbornik Đakovštine br. 1, JAZU, Centar za znanstveni rad Vinkovci, knj. III, Zagreb, 1976., str. 239; Nikola Tordinac navodi da je to bila Kaston pašina džamija. Usp. N. Tordinac, Đakovački spasovdan, str. 203. Hedviga Dekker je smatrala da je župna crkva bila Hadži pašina džamija. Usp. H. Dekker, Đakovo i njegova okolica kroz kulturno historijske spomenike, str. 72. Izgleda da bi trebalo pomno proučiti Šadeckijev popis iz 1702. godine i preispitati položaje na kojima su se nalazile džamije.

11 Josip Bösendorfer, Kako je došlo do slavonskog urbara 1756. godine?, Rad JAZU, knj. 240, Zagreb, 1931., str. 251.

12 Usp. Željko Lekšić, Numeracija kuća u Đakovu iz sredine 19. stoljeća, "Đakovački vezovi", Jubilarna revija 1967-1991., Đakovo, 1991., str. 82.

Trg i zgrade oko trga na planu načinjenom vjerojatno 1863. godine

... i na planu iz 1902. godine.

Trg je još krajem 19. stoljeća nosio naziv po biskupu Strossmayeru¹³, a taj je naziv zadržao do danas.

Do 1999. godine na trgu je bila bista J. J. Strossmayera, koju je izradio kipar Ivan Meštrović. Godine 1999. u povodu dana grada i 760. obljetnice grada podignut je spomenik Strossmayeru visok 2,3 m izrađen u bronci, kojeg je izradio akademski kipar Marijan Sušac iz Osijeka prema maketi kipara Rudolfa Valdeca¹⁴, koju je ovaj načinio prije 85 godina.¹⁵

Sve zgrade koje okružuju trg su vlasništvo biskupije, ali one nisu služile samo biskupiji, kao što ćemo saznati iz historijata svake od tih zgrada.

Biskupski dvor

Prvi redoviti biskup iza oslobođenja Slavonije od Turaka bio je Đuro Patačić, koji je 1703. godine uveden u posjed "tvrđe i mjesta Đakovo sa ostalim selima i dobrima".¹⁶ Došavši u Đakovo morao si je sagraditi i svoju rezidenciju. Prva biskupska rezidencija bila je drvena zgrada tik istočnog tvrđavskog zida, a bila je sagrađena 1706. godine. U toj drvenjari bili su stanovali biskupi Patačić, Bakić i Tauzi.¹⁷

Kada je biskup Čolnić došao u Đakovo, biskupska rezidencija bila je u prilično jadnom stanju. U svojoj autobiografiji ovako ju je opisao: "Prigodom moga dolaska činilo mi se da prije ulazim u pustinju negoli u biskupsku rezidenciju. Sa zapadne odnosno sa sjeverne strane našao sam nekoliko sobica od drveta, skromno namještenih, nagnutih i ruševnih."¹⁸ Stoga je biskup Čolnić odlučio sagraditi novu rezidenciju. U autobiografiji je naveo: "(Godine) 1753.

13 Vidljivo na planu grada iz 1899. godine, kojeg je načinio ing. Gašby. Mjerilo 1:1950. Na planu stoji: "Prerisao iz katastra: indikatio: mapah te povećano sa mjerila 1 : 1280 na 1 : 1950 mt: U Đakovu 25. ožujka 1899. Ing. Gašby". Plan je, izgleda, nekoć stajao uramljen na zidu u zgradi općinskog poglavarstva, a sada se nalazi u Muzeju Đakovštine.

14 Rudolf Valdec (Krapina, 8. 3. 1872.-Zagreb, 1. 2. 1929.), kipar. Školovao se u Zagrebu, Beču i Münchenu, a studijski je boravio u Italiji, Rusiji, Njemačkoj i Francuskoj. Bio je profesor na Umjetničkoj akademiji u Zagrebu. Radio je ornamentalne ukrase, malu plastiku, portrete, spomenike.

15 V. [esna] Kaselj, Otkriven spomenik Strossmayeru, "Đakovački glasnik" (dalje: ĐG) (Đakovo), god. VI, br. 107, 13. svibnja 1999., str. 13.

16 Josip Bösendorfer, Crtrice iz slavonske povijesti s osobitim obzirom na prošlost županija: križevačke, virovitičke, požeške, cisdravske baranjske, vukovarske i srijemske te kr. i slob. grada Osijeka u srednjem i novom vijeku, Osijek, 1910., str. 356 (dalje: Crtrice iz slavonske povijesti).

17 Isto, str. 358.

18 Marin Srakić, Autobiografija Josipa Antuna Čolnića, biskupa bosanskog ili đakovačkog, Glasnik arhiva Slavonije i Baranje 1, Historijski arhiv u Osijeku, Osijek, 1991., str. 40.

latio sam se da uz Božju pomoć iz temelja podignem biskupsku rezidenciju, kako iz povišene cijene žirovine, tako, njegovim svetim blagoslovom, u vinogradima i desetini, desetini u žitu.”¹⁹ Nadalje, naveo je da su do 1760. godine, kada je pisao autobiografiju, podignuti gotovo potpuno glavni zidovi s temeljem od 16 stopa, tri sobe iznutra na donjem katu i četvrta za pandure pokraj, a isto tako kuhinja s jednom sobom za posluđu, te smočnica. Izgradio je jedan podrum ispod srednjeg dijela zgrade i drugi manji pod kuhinjom, na gornjem katu tri sobe sa stropom u engleskom stilu, kojem je dodana štokatura, četvrtu pokraj, petu sobicu za sluge uz spavaću sobu, šestu dvoranu dosta prostranu, sedmu i osmu uz dvoranu.²⁰ Novi dvor, naslonjen na stare zidine, građen je u razdoblju od 1753. do 1763. godine.²¹

Čolnić je bio svjestan da je dvor za ono vrijeme bio vrlo prostran te je naveo: “Možda će se tko od gospode nasljednika čuditi što sam zamislio previše prostranu zgradu, ali budući da će prvi gospodin nasljednik ovu zgradurinu lakše dovršiti nego što sam je ja podigao, ako je možda zatekne nedovršenu, nadam se da će moje radove zahvalno primiti, jer i vrlo veliku vrijednost imaju vrlo neznatni počeci (...)”²²

Čolnić je istočnu stranu biskupskog starog dvorca, koji je vjerojatno cijeli bio od drveta i naslonjen na stari zid, iskoristio za pročelni zid rezidencije.²³ Zgradu je produžio, kako sam kaže, do tornja.²⁴ Možda se to odnosilo na toranj na ulazu u utvrdu, te je taj ulaz iskorišten kao ulaz u dvor. Zgrada, naime nije bila sagrađena do okrugle kule na sjeveroistočnom uglu utvrde.

I biskup Antun Mandić je, kako saznajemo u jednom izvješću, obnovio biskupsku rezidenciju.²⁵ Obujam te obnove nije nam poznat.

Dio dvora prema parku sagrađio je biskup Raffay u razdoblju 1821.-1822. godine.²⁶

Sadašnji biskupski dvor građen je, dakle, postupno u nekoliko razdoblja: 1. biskup Čolnić sagrađio je istočni dio dvora, naslonjen na stare zidine u razdoblju

19 Isto, str. 41.

20 Isto, str. 42.

21 Marin Srakić, Važniji datumi iz povijesti Đakova, Treći nastavak, ĐG, god. I, br. 8, 23. prosinca 1994., str.19.

22 M. Srakić, Autobiografija Josipa Čolnića, biskupa bosanskog ili đakovačkog, str. 42.

23 Isto.

24 Isto, str. 47.

25 Antun Dević, Istražni postupak o Emeriku Karlu Raffayu i Đakovačkoj i srijemskoj biskupiji 1816. godine, Godišnjak za kulturu, umjetnost i društvena pitanja br. 14/1996., Ogranak Matice hrvatske, Vinkovci, 1997., str. 59.

26 R. Šverer, Bogate zbirke u dijecezanskom muzeju, str. 6.

od 1753. do 1763. godine, prije toga srušivši stari drveni dvor, i 2. dio dvora prema parku sagradio je biskup Raffay u razdoblju 1821.-1822. godine.²⁷

Nekoliko godina nakon svog dolaska u Đakovo, biskup Josip Juraj Strossmayer je dao urediti sobe u dvoru. Tako je 1852. godine za parketiranje, tapetiranje i dekoraciju utrošio oko 15.000 forinti. Sobe je dekorirao prof. Sturm iz Beča.²⁸

U snažnom potresu u ožujku 1884. godine, od svih zgrada biskupijski dvor je bio najviše oštećen, sa štetom procijenjenom na 10.000 forinti.²⁹ Zidovi na katu bili su znatno ispucali, ali mnoge pukotine bile su i od ranijeg potresa iz 1880. godine, a i starije. Najviše je stradao jugoistočni ugao zgrade. Taj je dio bio ispresijecan mrežom ovećih pukotina. Tek je manji dio dimnjaka ostao netaknut.³⁰

Dvor je renoviran više puta. Godine 1909. dovršena je adaptacija s troškom od 56.470 kruna.³¹

Neispravan dimnjak uzrokovao je požar 18. veljače 1959. godine. Brzom intervencijom đakovačkih vatrogasaca požar je ugašen. U spomenici vatrogasnog društva stoji da je tada "spašena vrlo vrijedna knjižnica".³²

U rujnu 1991. godine dvor je bio znatno oštećen krhotinama granata koje su padale uokolo, a i izravnim pogocima po krovu. Stoga je odmah poslije tih događaja dvor renoviran, te u jesen 1994. godine pokriven novim crijepom. Te je godine Đakovčanin Ljubomir Buljan (1927.-1999.) poklonio Biskupiji za obnovu dvora, kako je rekao autoru, iznos od 97.000 DEM (njemačkih maraka). Tijekom 1998. godine bilo je renoviranje salona. U to vrijeme je u noći između 12. i 13. listopada izvršena provala, te je došlo do požara koji je uništio tek renovirane dekoracije.³³

Pred dolazak svetog oca pape 2003. godine popravljeno je i oličeno pročelje na kojem su do tada bili vidljivi tragovi rata.

27 R. Šverer navodi tri faze gradnje, sa vremenskim razdobljima gradnje, sa kojim navodima se ne možemo u potpunosti složiti. Prije svega, od Patačićevog dvora nije ostalo ništa, jer je bio od drveta, a dao ga je srušiti biskup Čolnić. Usp. R. Šverer, Bogate zbirke u dijecezanskom muzeju, str. 6.

28 (Milko Cepelić-Matija Pavić), Josip Juraj Strossmayer biskup bosansko-đakovački i sriemski god. 1850.-1900., Zagreb, 1900-1904., str. 908.

29 Gjuro Pilar, Đakovački potres dne 24. ožujka 1884., Pretiskano iz LXXVIII. knjige Rada JAZU, Zagreb, 1886., str. 27.

30 Isto, str. 25.-26.

31 XXIV. Izvješće upravnog odbora županije virovitičke, za vrijeme od 1. siječnja do 31. prosinca 1909. Osijek, 1910., str. 174.

32 Branko Špehar st.-Branko Špehar ml.-Ivan Grizak, Spomen knjiga u povodu proslave 125-e obljetnice DVD Đakovo, Đakovo, 1997., str. 84.

33 V. [esna] Kaselj, Provalnici zapalili rezidenciju đakovačkih biskupa, ĐG, god. V., br. 93, 15. listopada 1998., str. 3; Mirko Čurić, Nepoznati provalnik zapalio salon đakovačkog biskupskog dvora, "Slavonski narodni kalendar 1999", str. 110.

Katedrala

Unutar zidina je nekoć krajem srednjeg vijeka stajala stara đakovačka katedrala sv. Petra. Kada je papa Gregorije IX. potvrdio Kolomanovu darovnicu 1239. godine, kojom bosanski biskupi dobivaju razne posjede, između ostalog i posjed Dyaco, naložio je Dominikancima da predaju bosanskom biskupu sav novac što ga je 1233. ban Ninoslav poklonio za gradnju nove stolne crkve sv. Petra. Taj je novac bio namjenjen gradnji nove stolne crkve sa kaptolom, posvećen sv. Petru u župi Vrhbosni u mjestu Brdu (Blažje).³⁴ Zasižno je utrošen u gradnju nove crkve sv. Petra u Đakovu. Ukoliko se odmah prišlo gradnji po dolasku bosanskih biskupa, crkva sv. Petra je zasižno starija negoli nam kazuju stare isprave. Naime, u ispravama se spominje tek 1355. godine.³⁵

Oslobođenje od turske vlasti katedrala je dočekala bez krova, što je uočljivo na Sparrovom planu iz 1697. godine. Biskup Nikola Ogramić, prvi biskup u Đakovu po izgonu Turaka, za katedralu je imao župnu crkvu uz franjevački samostan, a stanovao je u jednoj maloj kući pokraj crkve.³⁶ Biskup Patačić također nije imao svoje katedrale te je također obavljao službu u župnoj crkvi koja je služila i kao katedrala, kraj koje je i stanovao. Na ruševinama srednjovjekovne katedrale ubrzo je, prema navodima Bösendorfera, sagradio 1708./09. godine novu stolnu crkvu, posvećenu na dan sv. Petra i Pavla.³⁷ Međutim, vjerojatno je tada samo obnovljena stara katedrala. U razdoblju između 1716. i 1725. godine biskup Bakić je produžio stolnu crkvu, nad sakristijom sagradio oratorij, te crkvu opskrbio posuđem.³⁸ Budući da je bio zauzet gradnjom biskupske rezidencije, biskup Čolnić, nije mogao, ukrasiti katedralu kao što je želio, kako navodi u autobiografiji. Ipak je 1760. godine podigao toranj uz bok, odnosno na uglu biskupskog dvora, kako navodi, "za ovu još uvijek pustoš dosta elegantan". Iste godine postavio je zvono od 500 kilograma, budući da je zatekao samo tri zvona i to obješena na zid bez ikakvog tornjića, a sva tri zajedno jedva su prelazila 300 kilograma. Nabavio je razne stvari potrebne katedrali. Naručio je veliki oltar od gipsa za 1300 forinti, koji je dovršen 1762. godine. Pobrinuo se da se podigne oratorij, da bude pristupačan ulaz iz sobe za popodnevni odmor, s dva

34 Vjekoslav Klaić, *Poviest Bosne, do propasti kraljevstva*, Zagreb, 1882.¹, Svjetlost, Sarajevo, 1990.², str. 74.

35 K. Pavić, *Đakovo u srednjem vijeku*, str. 1080.

36 Stjepan Bäuerlein, *Biskup Nikola Ogramić Olovčić, Posebni otisak iz revije "Croatia Sacra"*, br. 22, god.XIII.-XIV., str. 23.

37 J. Bösendorfer, *Crtice iz slavonske povijesti*, str. 356.

38 M. Srakić, *Važniji datumi iz povijesti Đakova*, str. 19.

prozora.³⁹ Ta je stara katedrala srušena u studenom 1880. godine⁴⁰, nakon gradnje nove katedrale.

Prije gradnje nove katedrale uklonjeni su sjeverozapadni ostaci zidina sa dvije kule, te je nova katedrala sagrađena uz biskupski dvor. Dao ju je sagraditi biskup Josip Juraj Strossmayer. Građena je od 1866. do 1882. godine. Osnovu za njezinu gradnju izradio je bečki arhitekta Karlo Roesner, a izvedbom je rukovodio arhitekt Friedrich Schmidt. Unutrašnjost su oslikali freskama otac i sin Aleksandar i Ljudevit Seitz, sljedbenici njemačke slikarske škole tzv. "Nazarenaca". Stolna crkva je bila svečano posvećena 1. listopada 1882. godine.⁴¹

Katedrala je doživjela više raznih oštećenja. Ubrzo nakon izgradnje u Đakovu se 24. ožujka 1884. godine osjetio jak potres. Katedrala srećom tada nije pretrpila znatnija oštećenja. Jedan od manjih tornjića izgubio je rozetu, koja je pala na tlo.⁴² Nastalo je nekoliko malih pukotina. Tada je ustanovljeno da su lukovi oko kupole također pukli, ali to je bilo vjerojatno posljedica sjedanja kupole. Slično se usljed sjedanja jednog tornja raspucao zid južne lađe.⁴³

Godine 1933. bio je požar, u kojem su izgorjele orgulje, te uništene neke freske i rozeta. Na početku Drugog svjetskog rata, u travnju 1941. godine, katedrala je bila oštećena granatama, od strane Jugoslavenske kra- ljevske vojske koja se povlačila kroz Đakovo, a koju su izvjesne skupine nastojale razoružati pucajući sa katedrale.

Prilikom potresa 1964. godine katedrala je pretrpjela lakša oštećenja. Obnovljena je u razdoblju od 1964. do 1966. godine.

I u rujnu 1991. godine katedrala je bila oštećena krhotinama granata od strane Jugoslavenske narodne armije, koje su bile ispaljene iz vojarne u Dračicama.

39 M. Srakić, Autobiografija Josipa Čolnića, biskupa bosanskog ili đakovačkog, str. 44.

40 Milko Cepelić, Đakovačka groblja, Tiskom biskupijske tiskare u Đakovu, Đakovo, 1916., str. 15.

41 M. Marković, Đakovo i Đakovština, str. 229-230. Značajnija djela o đakovačkoj katedrali su: J. J. Strossmayer, Stolna crkva u Đakovu, Zagreb, 1874.; F. Rački, Stolna crkva u Đakovu, Vienac, teč. VI, Zagreb, 1874.; G. Tondini, La cattedrale di Diakovar, Firenze, 1884.; N. Mašić, Stolna crkva u Đakovu, JAZU, Prag, 1900.; M. Cepelić, Stolna crkva đakovačka, Đakovo, 1915.; I. Rogić, Kroz đakovačku katedralu, Đakovo, 1915.; I. Rogić, Katedrala u Đakovu, Osijek, 1932.; R. Šverer, Vodič kroz katedralu-baziliku u Đakovu, Đakovo, 1970.

42 Gj. Pilar, Đakovački potres, str 28.

43 Isto, str. 26.

Zgrada biskupijskog sjemeništa

Na ovom mjestu nekoć su u vrijeme turske vladavine stajali mošeja i dvor Hadži paše. Nakon povlačenja Turaka, početkom 18. stoljeća dao je biskup Nikola Ogramić preurediti džamiju u provizornu crkvu, a uz crkvu je sagradio svoj dvor.⁴⁴ Crkvu je kasnije opremio Ivan Grličić, prvi đakovački župnik, uz pomoć biskupa Patačića. Bila je to privremena katedrala bosanskog biskupa.⁴⁵ Biskup Đuro Patačić (biskup 1703.-1716.) je 1706. godine u Ogramićevoj crkvi posvetio dva oltara.⁴⁶

Nakon dolaska u Đakovo 1703. godine, i biskup Đuro Patačić je vršio službu u ovoj crkvi, a kraj nje je i stanovao, prije nego li si je sagradio novi dvor i katedralu. Biskup Patačić je franjevcima Bosne Srebrene povjerio župu u Đakovu. U tu svrhu izdao je dvije darovnice Provinciji Bosni Srebrenoj 1710. godine.⁴⁷ Patačić je dao srušiti ove objekte, a uz njegovu pomoć je od 1711. do 1714. godine ovdje sagrađen franjevački samostan, dovoljno prostran da u njemu stanuje četrnaest franjevaca.⁴⁸ Novi samostan bio je veća drvena prizemnica, građena u četverokutnoj osnovici s karakterističnim samostanskim dvorištem i bunarom u sredini. U Đakovo su tada preselili franjevci iz Kopanice, koji su pobjegli iz Modriča 1684. godine.⁴⁹ Bio je dovršen do proljeća 1714. godine.⁵⁰ U novi samostan su se uselili 1715. godine.⁵¹

Uz taj samostan podigao je biskup Patačić i samostansku crkvu Blažene Djevice Marije.⁵² Godine 1743. podignut je u toj crkvi veliki oltar.⁵³ Tim je oltarom zamijenjen onaj iz 1706., a stajao je sve do 1904. godine.⁵⁴ Crkva je obnovljena 1763. godine. Tada je dobila novo pročelje i zidani kor umjesto negdašnjeg drvenoga, novo krovništvo i krov, te natkriven prolaz od samostanskih

44 Matija Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu. 1806.-1906., Tisak bisk. tiskare u Djakovu, Đakovo, 1911., str. 31; S. Bäuerlein, Biskup Nikola Ogramić Olovčić, str. 23.

45 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu, str. 31.

46 Glavni oltar posvećen je Marijinom Bezgrešnom Začeću, a bočni oltar sv. Barbari. M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu, str. 31; Emanuel Hoško, Višestoljetno djelovanje franjevaca u Đakovu (1347.-1806.), Diacovensia, teološki prilozi, god. III., br. 1, Đakovo, 1995., str. 382.

47 E. Hoško, Višestoljetno djelovanje franjevaca u Đakovu, str. 382.

48 Isto, str. 383.

49 J. Bösendorfer, Crctice iz slavonske povijesti, str. 358; M. Marković, Đakovo i Đakovština, str. 179-180.; E. Hoško, Višestoljetno djelovanje franjevaca u Đakovu, str. 384.

50 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu, str. 32.

51 M. Marković, Đakovo i Đakovština, str. 180 i 239.

52 Isto, str. 180.

53 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu, str. 33; M. Srakić, Važniji datumi iz povijesti Đakova, str. 19; E. Hoško, Višestoljetno djelovanje franjevaca u Đakovu, str. 386.

54 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu, str. 33.

vratiju do nove sakristije.⁵⁵ Biskup Čolnić je darovao 1767. godine novi oltar.⁵⁶ Bočni oltar sv. Križa podignut je 1777. godine, a izradio ga je rezbar Josip Lang.⁵⁷

Godine 1753. izgrađena je zgrada novog samostana.⁵⁸ Godine 1800. i 1805. mijenjan je krov na samostanu iako je već tada bilo govora o premještanju franjevacu iz Đakova u Brod.⁵⁹

Đakovački biskup Matej Franjo Krtica (biskup 1774.-1805.) započeo je 1804. godine pripreme za gradnju Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu, no umro je već iduće godine. Još za njegova života usprotivio se gradnji đakovački Stolni kaptol smatrajući da su i lokacija i veličina zgrade nepogodni i da bi toj svrsi bolje odgovarao, uz neke preinake i dogradnje, franjevački samostan u Đakovu.⁶⁰

Kraljevskim nalogom određeno je da se franjevački samostan u Đakovu sa svim njegovim pripadnim imanjima prenamjeni u sjemenište za buduće svećenike, te ujedno prilagodi za iznemogle svećenike i kućno osoblje. Ujedno je određeno da će franjevcima biti nadoknađena protuvrijednost svih dobara što su ih imali u Đakovu, dijelom u novcu, a dijelom u gotovu novcu iz crkvene zaklade.⁶¹ Od novčane naknade određeno je 11.500 forinti.⁶² Zadnji obrok je đakovački biskup predao 1808. godine.⁶³

U rujnu 1806. godine franjevci su premješteni u Brod, a odmah nakon njihovog odlaska zgrada je preuređena u biskupsko sjemenište. Sjemenište je otvoreno u studenom 1806. godine, sa 53 đaka.⁶⁴ Bilo je to u vrijeme kada je biskup bio Antun Mandić (biskup 1806.-1815.).

Zgrada sjemeništa služila je i u druge svrhe. U ratnoj 1849. godini vojno zapovjedništvo podnijelo je zamolbu da se klerički odjel zgrade ustupi za vojničku bolnicu, jer se u hrvatskoj vojsci pojavila kolera i druge bolesti. Tako je

55 E. Hoško, Višestoljetno djelovanje franjevacu u Đakovu, str. 387.

56 Isto, str. 388.

57 Isto.

58 Isto, str. 387; Zapis na lijevoj ploči povrh ulaznog stepeništa. Prijevod ploče s latinskog vidi u: I. Germovšek, Natpisi na spomenicima u Đakovu, str. 180.

59 E. Hoško, Višestoljetno djelovanje franjevacu u Đakovu, str. 392.

60 Marin Srakić, Antun Mandić, biskup, realizator školskih reforma u Hrvatskoj, u: Zbornik radova o Marijanu Lanosoviću, JAZU, Zavod za znanstveni rad Osijek, Osijek, 1985., str. 91.

61 Josip Barbarić, Kronika franjevačkog samostana u Brodu na Savi II (1806-1833), Slavonski Brod, 1977., str. 9.

62 Isto, str. 11.

63 Isto, str. 53.

64 E. Hoško, Višestoljetno djelovanje franjevacu u Đakovu, str. 392.

te godine pored bolnice u vojarni postojala bolnica i u zgradi sjemeništa.⁶⁵ O bolnici doznajemo i iz pisma biskupa Strossmayera od 15. kolovoza 1849. godine upućenog Andriji T. Brliću⁶⁶, kojemu je pisao: "Sjemenište đakovačko za (neko) vrijeme preobrazito je u bolnicu. Dobro bi bilo, da se također i neke ispražnjene kanoničke i spahinske kuće u tu čovječnu svrhu obrate. To smo braći našoj, koja krv svoju na bojištu liju, dužni."⁶⁷ U jesen 1849., još dok je ovdje bila vojnička bolnica, došlo je do požara gospodarskih zgrada, koji je zaprijetio i samoj zgradi sjemeništa.⁶⁸

Nakon što je dovršena gradnja katedrale, 1882. godine prenijeti su iz stare kriptе u ovoj zgradi posmrtni ostaci biskupa Čolnića, Krtice, Mandića, Rafaja, Sučića i Kukovića, u novu kriptu u katedrali.⁶⁹

U snažnom potresu 1884. godine, zgrada sa crkvom je bila znatno oštećena. Zbog pukotina su lukovi u zgradi bili poduprti,⁷⁰ a valjalo je poduprijeti i južni zid zgrade.⁷¹ Poslije potresa zgrada je obnavljana više puta, a naročito 1893. i 1903. godine, brigom biskupa Josipa Jurja Strossmayera.⁷² Godine 1893. na sjemenišnoj zgradi je podignut drugi kat, profesorski dio preuređen je za bogoslove, a za profesore preuređeno je bivše franjevačko sjemenište.⁷³ Te je godine, 11. listopada, sjemenište sa crkvom posjetio tadašnji ban Dragutin Khuen-Hedervari.⁷⁴ Godina 1903.-4. obnovljeno je cijelo zdanje "iz vana i iz nutra".⁷⁵ Krajem 1904. godine postavljen je novi oltar.⁷⁶

Stara zgrada sjemeništa je srušena u proljeće 1912. godine.⁷⁷ Nova, koja i sada stoji, podignuta je 1913. godine za biskupovanja Ivana Krapca (biskup

65 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Đakovu, str. 196.

66 Andrija Torkvat Brlić (1826.-1868.), bio je odvjetnik i bilježnik u Osijeku, te neko vrijeme vlastelinski direktor u Đakovu.

67 Ferdo Šišić, Josip Juraj Strossmayer, dokumenti i korespondencija, knjiga I, JAZU, Zagreb, 1933., str. 56.

68 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Đakovu, str. 197.

69 Isto, str. 312.

70 Gj. Pilar, Đakovački potres, str. 25.

71 Isto, str. 26.

72 Zapis na lijevoj ploči povrh ulaznog stepeništa.

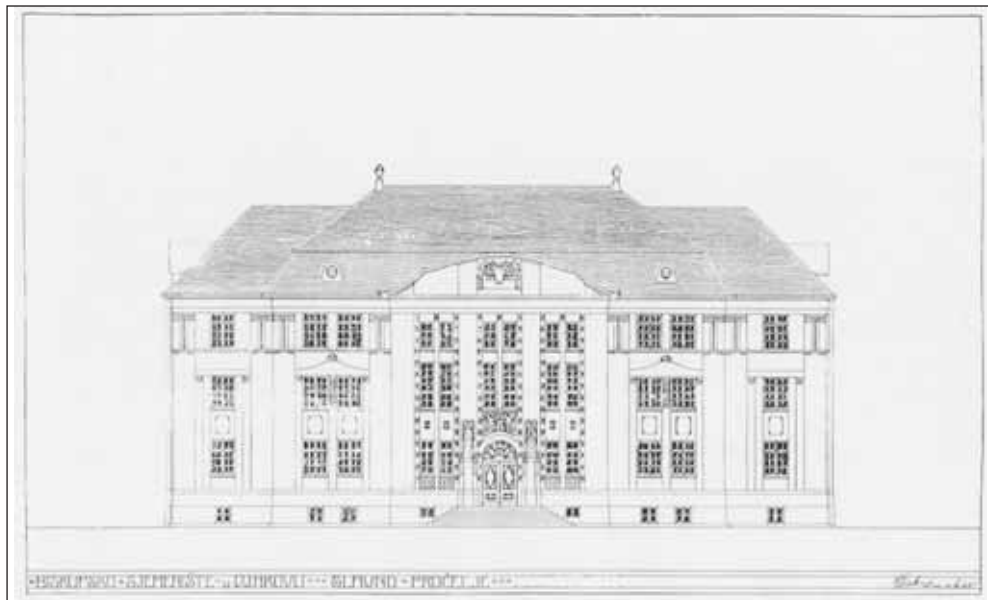
73 Marin Srakić, Stolni kaptol bosanski ili đakovački i srijemski u Đakovu, Diacovensia, Teološki prilozi, Teologija u Đakovu, god. III., br. 1, Đakovo, 1995., str. 280.

74 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Đakovu, str. 307.

75 Isto, str. 308.

76 Isto, str. 318.

77 Tom je prigodom bilo i nesreća. Usp. Nesreća kod rušenja sjemeništa, "Đakovština" (Đakovo), list za politiku, trgovinu, obrt i gospodarstvo, god. I., br. 50, 21. travnja 1912. "Prekjučer bili su radnici, koji ruše staru sjemenišnu zgradu, zaposleni skidanjem rogova i greda. Tom prilikom izmaknula se jedna greda, te zahvatila ruku radnika Franje Ratkovića. Kako čujemo, razmrskala mu je cijelo desno zapješće."

Nacrt zgrade biskupijskog sjemeništa kojeg je načinio zagrebački arhitekt Dioniz Sunko.

1910.-1916.), koji je znatno pomogao gradnju. Zgrada je krajem 1912. godine bila pod krovom.⁷⁸

Nacrte je načinio zagrebački arhitekta Dioniz Sunko.⁷⁹ On je zgradu zamislio kao “dvokatnicu u modernom baroknom slogu, u kojem je sagradjen i biskupski dvor djakovački, te će obje zgrade biti arhitektonska cjelina”.⁸⁰ Sunko navodi da su glavni principi kod projektiranja bili sljedeći: “U zgradi imalo se je smjestiti pp. 70 klerika i to pp. 40 bogoslovaca i 30 gimnazijalaca VII. i VIII. razreda, nadalje je valjalo smjestiti 7 stanova za profesore, stan za rektora, te prostorije za osoblje kućanstva, koje se sastoji od 10 koludrica s jednom

78 Gradnja sjemeništa, “Đjakovština”, god. II., br. 92, 22. prosinca 1912., str. 1.

79 Dioniz Sunko (Sisak, 1879.-Zagreb, 1935.), arhitekt. Studirao je u Karlsruheu u Njemačkoj. Stvaralaštvo mu je u rasponu od sjevernonjemačkog Jugendstila do ekspresivne art-deco figuracije. Projektirao je između ostalog hotele Esplanade i Dubrovnik u Zagrebu, kino u Osijeku, sjemenište u Đakovu, Sokolski dom u Bjelovaru. Osim u Hrvatskoj, projektirao je reprezentativne zgrade banaka i hotela u Sarajevu, Banja Luci i Beogradu.

80 “Đjakovština”, god. I, br. 37, 7. prosinca 1912., str. 1-2. Sunkov opis zgrade objavljen je 1914. godine u časopisu “Inženjer”. Usp. Dioniz Sunko, Biskupsko sjemenište u Đakovu, “Inženjer”, Vijesti Hrvatskog društva inženjera i arhitekta u Zagrebu, Društva inženjerjev v Ljubljani i Društva inženjera i arhitekta u Kraljevini Dalmaciji, god. XXXV, br. 4, Zagreb, 1. travnja 1914., str. 51.-56.

glavaricom i od šest sluga. Zgrada imala se je providiti centralnim ogrjevom, vodovodom tople i mrzle vode, te električnom rasvjetom.”⁸¹

Sunko navodi da je željezni križ na tornju kapele jedini ostatak starog sjemeništa. To je bogato kovani križ u baroknom obliku iz 17. stoljeća, novo pozlaćen kojemu je načinjena nova jabuka od bakrenog lima. Nadalje navodi da je zgrada osnovana u modernom građevnom obliku, ali glavnim obilježjem naginju oblici na barokni slog, jer je time omogućeno dovesti zgradu u sklad s biskupskim dvorom. Cjelokupni troškovi iznosili su 500.000 kruna. Kod gradnje su bile zaposlene uglavnom zagrebačke tvrtke. Kalda i Štefan, arhitekti i graditelji u Zagrebu dostali su na javnoj jeftimbi zidarske i betonske radnje. Kiparske radnje izveo je kipar J. Sunko u Zagrebu.⁸²

Gledajući nacрте zgrade uočava se da nije načinjeno sve što je predviđeno. Naime, nema kipova na stupovima kod ulaznih vrata, kako je to u nacrtu.

Iz đakovačkog tiska “Đjakovština” saznajemo da su izvođači radova bili arhitekti Stefan i Kalda, pod upravom ing. Radičevića.⁸³

Nakon Drugog svjetskog rata u zgradi sjemeništa bila je smještena vojna bolnica, a kancelarija bolnice bila je u susjednoj kanoničkoj kuriji.⁸⁴

Godine 1972. dio zgrade je pretrpio požar.

Na pročelju zgrade se nalazi ploča koja označava arhitekta, na kojoj stoji natpis:

ARHITEKT
D. SUNKO

Godina 2000. i 2001. izvršeno je renoviranje dijela zgrade.

Kanoničke kurije

Strossmajerov trg sa istočne strane zatvaraju četiri kanoničke kurije. Prema

81 D. Sunko, Biskupsko sjemenište u Đakovu, str. 51.

82 Isto, str. 56.

83 Gradnja sjemeništa, “Đjakovština”, n. dj, str. 1.

84 M. Srakić, Stolni kaptol bosanski ili đakovački i srijemski u Đakovu, str. 258.

staroj numeraciji kuća iz sredine 19. stoljeća imale su brojeve od 67 do 70.⁸⁵ Najstarija od njih je ona uz sjemenišnu zgradu, koja je građena 1776. godine. Iduća do nje sagrađena je 1782. godine, a zadnje dvije krajem 18. stoljeća. Poticaj za njihovu izgradnju bila je povelja Marije Terezije od 1773. godine izdana povodom sjedinjenja Bosanske i srijemske biskupije. U povelji se navodi da se u Đakovu osniva stolni kaptol sa četiri kanonika i da se za njihovo uzdržavanje poklanja gosposštija Kaptol kod Požege.⁸⁶ Još 1725. godine je biskup Bakić tražio od cara Karla VI. kaptol sa četiri kanonička mjesta.⁸⁷ Godine 1776. u Đakovo dolaze prvi kanonici, a to su bili Pleše iz Piškorevaca, Korpar iz Sota, Andres iz Semeljaca i Roka iz Vaca.⁸⁸ Biskup Matej Krtica predao je kanonicima prve tri kurije 30. lipnja, a četvrtu 1. listopada 1777. godine.⁸⁹ Osim ove četiri, postojale su još tri kanoničke kurije, dvije u đakovačkoj glavnoj ulici i jedna u ulici Matije Gupca br. 1., a osmom kanoniku nije bila potrebna kurija jer je kao rektor sjemeništa imao svoj stan.⁹⁰

Poslije Drugog svjetskog rata, krajem pedesetih godina 20. stoljeća istočni dijelovi dvorišta kanoničkih kurija su oduzeti, te iskorišteni za izgradnju tri stambene zgrade u ulici Augusta Cesarca.

Od 1987. do 1989. godine sve četiri kurije su obnovljene. Voditelj radova na obnovi bio je mons. Antun Jarm.⁹¹ Poslije obnove dvije zapadne kurije ugovorom su predane na upotrebu župi Svih Svetih u Đakovu za župni ured i stanove župnika i župnog vikara.⁹² Pročelja su im bile znatno oštećene u rujnu 1991. godine od krhotina granata koje su padale po trgu ispaljenih iz vojarne JNA "Dračice".

Biskup J. J. Strossmayer, a poslije njega biskup Ivan Krapac (biskup 1910.-1916.), planirali su postojeće kurije na trgu srušiti, proširiti trg sve do niza kuća na istočnoj strani Ulice A. Cesarca, te ovdje sagrađiti nove kurije. Naime, u tom nizu kuća nalazile su se tri biskupijske kuće i tri privatnih vlasnika, koje je biskup namjeravao otkupiti i odmah ih srušiti zajedno s biskupijskim kućama i na tom mjestu izgraditi tri reprezentativne jednokatne kurije za sve kanonike. Smatralo se da bi tako Đakovo dobilo lijep i prostran trg pred katedralom, te da bi

85 Općinski sud u Đakovu, Zemljišno knjižni odjel (dalje: ZKO), zemljišno knjižni uložak (dalje: z. k. ul.) 61. Kao vlasnik upisan je "Kaptol u Đakovu".

86 M. Marković, Đakovo i Đakovština, str. 239.

87 M. Srakić, Važniji datumi iz povijesti Đakova, str. 19.

88 Isto.

89 M. Srakić, Stolni kaptol bosanski ili đakovački i srijemski u Đakovu, str. 257.

90 Isto.

91 Isto, str. 258.

92 Isto.

se kaptol riješio starih, dotrajalih, vlažnih kurija. Već su bili gotovi i nacrti, koji se čuvaju u Arhivu stolnoga kaptola.⁹³

Ove kanoničke kurije su zaštićene kao spomenik kulture.⁹⁴

Strossmayerov trg br. 1

Ova je kurija bila predana na upotrebu prvom prepozitu Đuri Andresu. Nakon smrti kanonika Petra Pejakića (1943.) ostala je kurija neko vrijeme prazna, te ju je tijekom Drugog svjetskog rata zauzela vojska. Kada je na zahtjev Vlade Narodne Republike Hrvatske biskupijska zgrada u Preradovićevoj ulici ustupljena za smještaj Poljoprivredne škole, preseljena je iz nje Biskupijska tiskara i smještena u lijevo krilo ove kurije.⁹⁵ Nakon nacionalizacije Biskupijske tiskare, osnovana je gradska tiskara "Tipografija", koja je zauzela i drugi dio kurije i ostale dvorišne zgrade, ali je sklopila ugovor s biskupijom o mjesečnoj najamnini. Ugovor s "Tipografijom" raskinut je 1986. godine, te je ona sljedeće godine napustila ovu zgradu. Na zgradi je bila i spomen-ploča. Sa preseljenjem "Tipografije" u ulicu A. Starčevića, premještena je i ta ploča.

Strossmayerov trg br. 2

Ova je kurija bila predana najprije Đuri Pleše. U 20. stoljeću, poslije smrti kanonika dr. Jakše Pliverića, u njoj je živio mons. dr. Zvonimir Marković, kanonik i profesor. Budući da je zgrada bila u vrlo trošnom stanju, kanonik Marković ju je uredio uloživši i mnogo vlastitih sredstava. On je unutrašnjost ukrasio stilskim drvenim rezbarijama i lamperijom. Prigodom uređenja kurija sav taj ukras i rezbarija je odbačena. I ta je kurija predana na upotrebu župi Svih

93 Isto, str. 260.

94 ZKO, z. k. ul. 61. Upisano je: "Na temelju prav. rješenja Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku od 17. XII 1976. i od 1. VIII 1977. br. Up-I-03-90/3-76 AU/DJ zabilježuje se, da stambene zgrade (kurije), sagrađene na kč.br. 697, 698, 701 i 703 imaju svojstvo spomenika kulture, te da su upisane u reg. spomenika pod br. 557, a granice područja zaštićenih objekata obuhvaća prostor unaokolo spomenika t. j. kat. čestice na kojima se nalaze zašti. objekti."; Zbirka isprava br. Z-1553/1977.

95 M. Srakić, Stolni kaptol bosanski ili đakovački i srijemski u Đakovu, str. 257.

Svetih i u njoj stanuju župnik i župni vikar.⁹⁶

Strossmayerov trg br. 3

Ova kurija je bila predana najprije Josipu Andresu. U novije vrijeme u njoj su od kanonika stanovali Matija Pavić (1915.-1929.), zatim dr. Andrija Spiletak (1930.-1941.), potom Ivan Sečkar (1946.-1962.). Nakon toga je kurija predana na upotrebu Sjemeništu, jer su neki kanonici ostali stanovati u sjemenišnoj zgradi. Tu su stanovali Ćiril Kos i dr. Ivan Kopic, a kasnije mons. Gejza Varga. U njoj danas stanuju dr. Nikola Dogan, dr. Slavko Platz i mons. Antun Jarm.⁹⁷

Strossmayerov trg br. 4

U kuriji uz Bogoslovno sjemenište, prvi kanonik koji je u njoj stanovao bio je dr. Ivan Roka, a posljednji Mijat Senc, koji je umro 1926. godine. Iako je nakon njegove smrti ona bila dodjeljena nekim kanonicima, oni nisu u njoj stanovali zbog vrlo lošeg stanja. Da kurija ne ostane prazna i zbog velike nestašice stanova, bila je iznajmljena privatnim strankama, a kratko vrijeme nakon toga za uredske prostorije poreznog ureda. Nakon Drugog svjetskog rata porezni je ured ukinut, a kuriju je okupirala vojska za kancelarijsko uredovanje vojne bolnice koja je bila smještena u zgradi Bogoslovnog sjemeništa. Nakon prestanka rada vojne bolnice kuriju je bez privole Kaptola Mjesna stambena zajednica dodijelila Zavodu za socijalno osiguranje. Godine 1965. zgrada je bila ispražnjena i predana Biskupskom ordinarijatu koji je, sve do uređenja, u nju smjestio umirovljene svećenike. Danas u njoj stanuju mons. dr. Andrija Šuljak i mons. Petar Aračić.⁹⁸

96 Isto, str. 258

97 Isto.

98 Isto, str. 258-259.

STROSSMAYER SQUARE – THE OLD CITY NUCLEUS

SUMMARY

This article describes the emergence of the old center of the town of Đakovo consisting of the present Strossmayer square. For all the buildings which existed in the past and which stand on the square today there is a detailed historical development given in the article- from the time of their construction over reconstruction works they have experienced and their historical development up to the present days. The article is based on scientific research, newspaper articles, land register files and other sources..